

Holma

Cirka 150 meter söder om Björkelund ligger Holma, en 15 kv.meter stor ryggåsstuga, dvs ett hus som saknar vindsutrymme. "Lillstugan" har någon för många år sedan ristat in på en vägg för att poängtera dess oansenlighet – säkerligen ovetandes om att det ursprungligen hade varit ännu mindre då det under årtionden hade saknat en köksavdelning.

Det lilla huset, som en gång i tiden låg på Byggets mark vid Holmagärdet i skogen mot Lövåsen, flyttades till Låsastan omkring år 1860. Det var inhysesshjonen Jan Andersson och sömmerskan Anna Lisa Petersdotter, "Holmamoster" kallad, som ville bo närmare Björklången och fick tillstånd att flytta och även ta sitt hus med sig. Med i flyttlasset följde nyfödda Emma Jansdotter och troligtvis även familjens övriga tre barn. Frånsett en 10-årsperiod i ungdomen, då hon vistades i Östergötland, kom Emma att tillbringa hela sitt 75-åriga liv i det lilla huset i Låsastan.

År 1887 återvände hon hem och gifte sig med Karl Johan Jonsson från Bygget och paret bosatte sig i Holma hos hennes mor, som nu var änka. Efter endast tre år avled hennes man och Emma, som ibland gick under namnet "Holma-Emma", kom att stanna kvar i huset med sin åldriga mor och sina barn. Hon hade vid giftermålet fört med sig två småbarn till boet och i Holma fick hon fram till sekelskiftet ytterligare fyra, varav ett med maken.

Emma hankade sig fram med diverse sysslor, vilka gav föga kontanter. På somrarna hjälpte hon till på gårdarna med skördearbete och på vintrarna med tvätt, tröske och slakt. Lönen brukade utgå i form av en flaska mjölk, mjöl, lite sovel eller några avlagda kläder. Det hände också att bondmoror kom till henne med ull, som hon skulle tvätta, karda, spinna och sticka strumpor av till dem. För detta arbete krävde hon dock en krona paret för manstrumpor – pengar som hon köpte kaffe och socker för.

Troligtvis hade hon en kålgård, där hon kunde odla potatis och kanske grönsaker, och vi vet att hon hade tillgång till egen frukt. Vid huset växte äppelträd som hennes far hade drivit fram ur kärnor, samt körsbärsträd och krusbärsbuskar.

Emmas hem beskrevs som ordentligt och hemtrevligt med sin öppna spis och Emma själv som vänlig och hjälpsam. När dottern i grannhuset en gång fick ohyra i håret gick hon den långa vägen till Karlsborg och inhandlade sabadil och behandlade flickan, som inte vågade tala om hemma vad som hänt.

Efter år 1925 när hennes två yngsta söner flyttade hemifrån, bodde Emma ensam i sin stuga de tio sista åren av sitt liv. I ett brev skrev hon då: "Min ensamhet rör mig till tårar många gånger, och smått och fattigt har jag också – värst är det då jag inte har en kaffetår".

Kyrkoherden Anders Helén i Undenäs lär ha sagt om Emma: "Säkert får hon många stjärnor i sin krona".

(Bildtext)

Emmas hus mäter idag 3 x 5 meter och är 3 meter högt. Det består av ett litet rum och ett kök på cirka 4 kv.meter, vilket byggdes till runt sekelskiftet 1900.